

Rysslands politik och ambitioner: Hur påverkar detta oss?

Jakob Hedenskog
Centrum för Östeuropastudier, Utrikespolitiska institutet (UI)
Kris 2023, Helsingborg, 30 maj 2023

Stockholm Centre for Eastern European Studies at the Swedish Institute of International Affairs

Rysslands stormaktspolitik

- Rysslands mål:
  - Regimstabilitet
  - Stormaktserkännande
  - Exklusiv intressesfär – ”den ryska världen” (*rususkij mir*)
  - En ny multipolär världsordning
  - Ändra de militära maktförhållandena i Europa

Stormakt med intressesfär

I grunden handlar det om säkerhetsordningen

- Den regelbaserade säkerhetsordningen bygger ursprungligen på folkrätten och FN-stadgan
- Grundläggande avtal:
  - Helsingforslutakten (1975)
  - Parisstadgan (1990)
  - Astanadeklarationen (2010)

Helsingforslutakten 1975

Ryssland förespråkar istället...

- En säkerhetsordning som bygger på militärmakt, intressesfärer och hybrida hot ("weaponization of...")
- Omtolkning av begreppet "säkerhetens odelbarhet"
- Grundläggande skillnad i synen på efterkrigstiden säkerhetsordning
- Principerna upp för förhandling mellan stormakter

Jaltakonferensen 1945

Putins syn på Ukraina

- Essän "Om ryssars och ukrainares historiska enighet", juli 2021:
  - "En tre-enad *rysk* nation"
  - Kievrus – "det första *ryska* riket"
  - "Existerar inget 'ukrainskt' språk"
  - "Inget Ukraina före Sovjetunionen"
  - "Väst har gjort Ukraina till ett 'anti-Ryssland'"

Grundandet av Kievrus enligt legenden

”Rysslandskrisen”

- En Rysslandskris som utspelade sig runt Ukraina
- Krisen är långvarig, strukturell och systemisk
- Ultimativa krav till USA/Nato den 17 december 2021

Putin och Scholz 15 februari 2022

Den 24 februari 2022

- "Militär specialoperation" med syfte att "avnazifiera" och "demilitarisera" Ukraina
- "Skydda ryssar i Donbass" = spegelanklagelse ("*l'accusation en miroir*") om folkmord

Putin håller tal den 24 februari 2022

Vilka skäl har Ryssland angett för att invadera Ukraina?

- "Avnazifiering"
- "Demilitarisering"
- "Förhindra attack från Ukraina"
- "Skydda befolkningen Donbass"
- "Återta ryska territorier"
- "Förstöra ukrainska biolaboratorier"

Men Natoutvidgningen då!?

- Myter om "löftet" 1990 och "inringningen" har gett Putins "Stora lögn"
- Ukraina utgjorde inget militärt hot mot Ryssland; ej medlem i Nato
- Natos artikel 5 gäller bara medlemmar
- Argumentet ger resonans i Väst och framför allt det globala Syd.

Karaktären av Rysslands krig

- Krigsbrott och ”statsterrorism”
- Eskalationsdominans – kärnvapenavskräckning
- ”Förhandlingar” leder inte till fred i dagsläget
- Tydliga brott mot FN:s Folkmordskonvention

Irpin, den 16 maj 2022

FN:s folkmordskonvention

FN:s folkmordskonvention, 9 december 1948, artikel 2:

[...] envar av följande gärningar förövad i avsikt att helt eller delvis förrinta en nationell, etnisk, rasmässigt bestämd eller religiös grupp såsom sådan nämligen,[...]

Raphaël Lemkin
1900-59

FN:s Generalförsamling vid ett senare tillfälle

Handlingar som utgör folkmord

- a) att döda medlemmar av gruppen;
- b) att tillfoga medlemmar av gruppen svår kroppslig och själslig skada;
- c) att uppsåtligen påtvinga gruppen levnadsvillkor, som äro avsedda att påtvinga dess fysiska undergång helt eller delvis;
- d) att genomföra åtgärder, som äro avsedda att förhindra födelser inom gruppen;
- e) att med våld överföra barn inom gruppen till annan grupp

(svensk översättning, 1953)

Sammanfattning

- Krigets orsaker står att finna i Ryssland självt, inte i Ukraina eller i omvärlden
- Vår säkerhet baseras på att omvärlden respekterar den regelbaserade världsordningen
- ”Förhandlingar” leder inte till ”fred” i dagsläget
- Behov av ansvarsutkrävande för krigsbrott

Tack för uppmärksamheten! Frågor?

